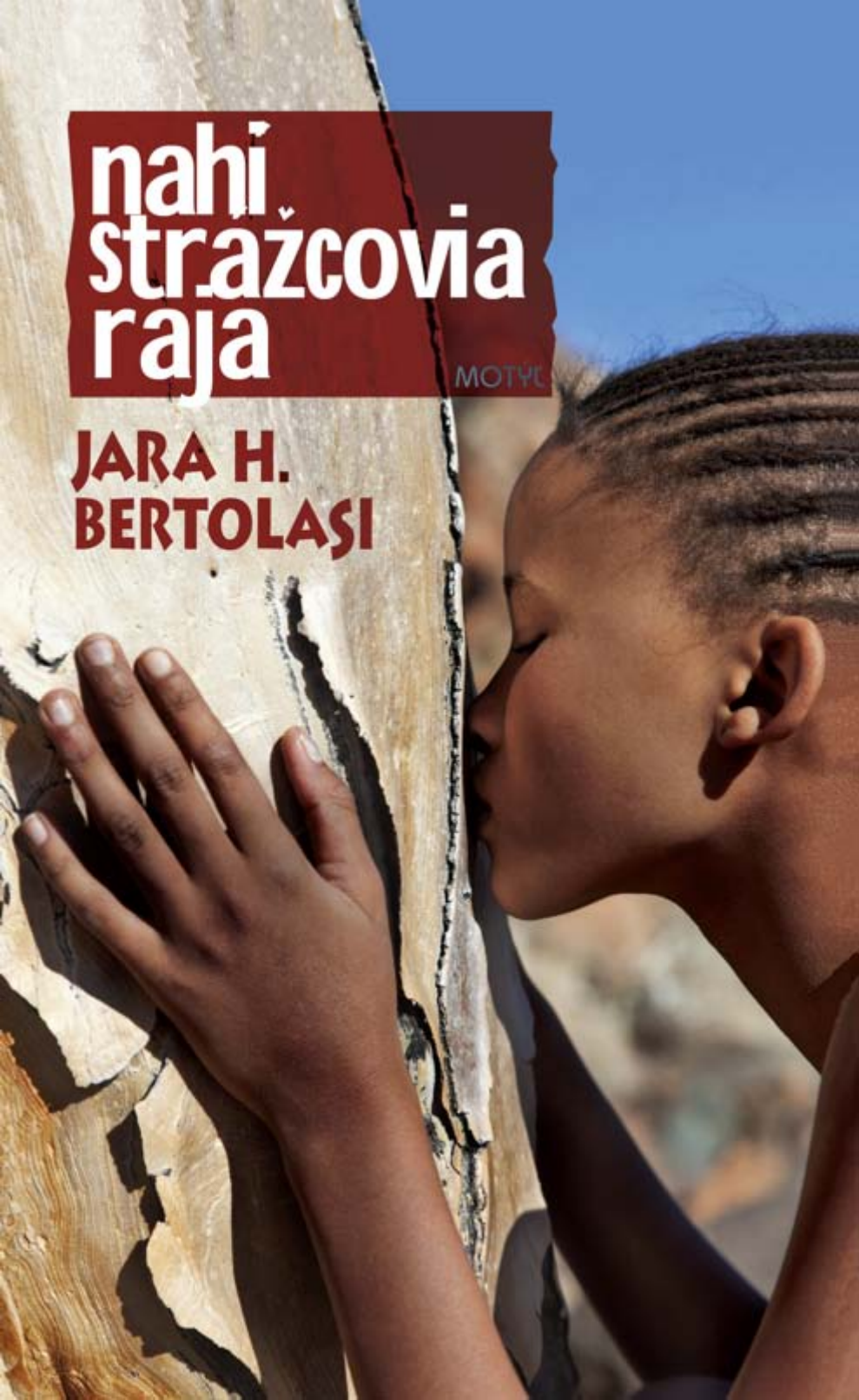

nahĩ stražcovia raja

MOTYL

JARA H.
BERTOLAŞI

Copyright © Jara H. Bertolasi 2010

Design © Motýľ design 2010

Cover photo © Isifa 2010

Slovak edition © Vydavateľstvo Motýľ 2010

ISBN: 978-80-89482-13-9

Vytvorenie elektronickej verzie Dibuk, s.r.o., 2010

JARA H.
BERTOLASI

NAHÍ
STRÁŽCOVIA
RAJA

VYDAVATEĽSTVO MOTÝĽ

NAMIESTO PROLÓGU

Bol raz jeden les, kde vo dne spievali vtáky a v noci zasa hmyz. Stromy bujne rástli, kvety nádherne kvitli a všetci tvorovia sa voľne potulovali po okolí.

Ktokoľvek sa tam objavil, skôr či neskôr došiel až k Samote, domovu Boha prebývajúcim v tichu a kráse prírody.

Ibaže nastala doba Nevedomia, kedy sa ľudia naučili stavať stovky metrov vysoké budovy, pustošiť rieky, lesy a hory v priebehu týždňov.

Z kameňov a dreva patriacich lesu stavali príbytky na uctievanie Boha. Vežičky, veže a minarety sa týčili k oblohe; vzduch bol presýtený zvukom zvonov, modlitieb, spevu a kázní.

A Boh stratil domov.

Ak Boh chce niečo ukryť, postaví to priamo pred teba.

—Anthony de Mello, SJ

I.

Loď je najistejšia v prístave, no nie na to ju postavili.

Paolo Coelho

Môj skutočný život sa nedatuje okamihom narodenia.

Začal sa na inom kontinente. Ďaleko od miesta zvaného domov.

Kým kuchyne mojich rovesníčok rozvoniavali zaváraninami a ich večne nespokojné ego skúšalo ďalšiu zaručenú diétu v snahe podobať sa svojej mladšej verzii, ja som vystupovala pod paľbou žeravého afrického slnka z lietadla. Počiatočná odvaha sa strácala a úzkosť premieňala moje kolená na želatínu.

„Kristína, čo tu robíš?“ bedákala vydesená myseľ, až ju takmer začuli okoloidúci. Len s námahou odolávala návalu myšlienok. Blikali ako diaprojektor nastavený na šialenú rýchlosť, chaoticky premietajúci situácie uplynulých mesiacov.

„Doparoma, Viktor, ako ďaleko mám ujsť, aby ma prestali prenasledovať zničujúce spomienky, aby sa otvorená rana začala hojiť, aby som sa naučila existovať bez teba? Keby si tu stále bol, vôbec by mi nenapadlo báť sa. Nakoniec, keby si žil, ja by som nemala nutkanie trepať sa do týchto končín sama. Namíbia bola naším spoločným snom. Teraz som ho prišla splniť pre teba, pre nás.“

V hlave som cítila ozvenu smiechu a šušťanie stránok z kriedového papiera. Vo chvíli, keď Viktor držal v rukách knihu fotografií z histórie Namíbie, bolo jasné, že v ňom vzbĺkla neodstrániteľná vášeň. Od tohto pamätného okamihu neprestával

snovať plány o našej spoločnej ceste do tejto krajiny. Úplne im prepadol. Hraničilo to vyslovene s posadnutosťou.

Do očí sa mi nahrnuli slzy. No, už len toto mi chýbalo! Cítala som sa ako opustené, vystrašené dievčatko pred vystúpením na školskej besiedke. Rovnaký zvieravý pocit v žalúdku, to isté chvenie a tma pred očami, tá istá túžba ujsť, schovať sa a ostať nepozorovaná. Zhlboka som sa nadýchla a vykročila v ústrety netušenému, číhajúcemu odteraz na každom kroku. Rozbúrená myseľ sa postupne upokojovala a v okamihu, keď som si na chvíľu sadla na batožinu pred letiskovou halou, zavládlo v mojom vnútri prímerie. Až s utíchajúcou vravou odchádzajúcich turistov ma znova začala nenápadne prepa-dať panika. Nacvičeným gestom vykonávaným v okamihoch silného rozrušenia, omotala som si dlhé vlasy okolo prstov, zodvihla ich nad hlavu a zabodla do nich štipec. Vyzerali ako fontána úporne štekliaca nahý, spotený chrbát. Bol to osobný rituál dodávajúci pocit nadvlády nad nahlodaným sebavedo-mím. Obrátila som oči k oblohe ozdobenej obláčikmi. Plávali nepozorovane bezhraničnou širavou. Zapálené od slnečných lúčov, sfarbené do odtieňa vyvierajúcej lávy vytvárali abstrakt-né obrazce. Vyzerali ako ilustrácie mojej minulosti. Spustila som viečka a neubránila som sa spomienkam...

V mysli sa mi zjavili tváre mojich rodičov. Láska ma sledovali, ani čoby mi chceli svojím povzbudivým výrazom nahradiť svoj náhly nezvratný odchod. Prvýkrát mi naozaj začali chýbať.

„Veď uvidíš, keď sama budeš matkou!“ ešte teraz počujem rozčúlený mamin hlas. Odrazu mi prišlo ľúto všetkých pre-márnenných dní, kedy sme sa jednoducho škriepili, vyhadzovali si na oči rôzne nezmysly a potom sa obchádzali v našom trojizbovom byte ako nepriatelia. Otec bol mŕkvym svedkom

našich tichých aj hlučných vojen. Nikdy sa verejne nepriklonil na stranu žiadnej z nás, ale bola som presvedčená, že len čo sa za nimi zavreli dvere spálne, zovrel mamu v náručí a chlácholil ju, kým sa neupokojila. Po pol hodine zaklopal na dvere mojej izby, sadol si ku mne na peľasť tak, že pri nepatrnom pohybe mu hrozil pád na dlážku, hladkal ma po chrbte ruky a presviedčal, aby som si nič nerobila z matkiných poznámok.

„Miluje ťa už od chvíle, keď sa dozvedela, že je s tebou tehotná. Keby si vedela, s akou láskou sa na teba pozerá, keď sa nedívaš,“ šepkal, akoby ho mala počuť cez celú chodbu a zatvorené dvere do izby.

„Veď práve. Prečo mi to nedá najavo?“

„Nedokáže to tak spontánne ako ty. Ty si prírodný živel. Jej presný opak, akoby si naozaj ani nebola jej dcérou.“

„Ocko!“ vrhla som sa mu do náručia a zmáčala mu slzami golier naškrobenej košele. Napriek tomu, že v povolání bol prísny a spravodlivým notárom, doma sa menil na láskyplného otca a manžela, ktorého jedinou túžbou bola usporiadaná rodina a dcéra, ktorá preberie rodinnú prax. Rozumela som si s ním viac, než s mamou. Nikdy som nedokázala pochopiť, ako dokázal ten milý pacifista vydržať s manželkou cholerickou. S pribúdajúcimi rokmi som prišla na to, že mamina prudká, výbušná, ale rovnako spravodlivá povaha bolo práve to, čo mu učarovalo.

Onedlho som o nich začala prichádzať. Mamu počas jedného teplého letného večera skolil infarkt. Otec ju dlho neprežil. Akoby ho bez nej prestal baviť život. Zamyslene sa na mňa pozeral s chýbajúcou iskrou v očiach, ktorú si so sebou zobrala jeho životná láska.

Krátko po tom, čo som ich oboch pochovala, znova som stála nad otvoreným hrobom a bojovala s pokušením ľahnúť

si do studenej zeme vedľa milovaného človeka. Vtedy som zvykla obracať hlavu k nebesiam a pýtať sa: „Prečo?“ Bolesť zo straty Viktora ma takmer pripravila o zdravý rozum. Ako som mala znova žiť? Kde som mala nájsť silu odlepiť sa zo zeme a kráčať hoci bez cieľa, pomaly, ale vpred? V krátkom čase sa zo mňa stala pustovníčka uzatvárajúca sa pred svetom, bez rodiny, bez priateľov, bez radosti zo života, prešpikovaná bolesťou a pocitom nespravodlivého ublíženia. Len čo som sa pozviechala z najhoršieho, povedala som si, že viac nie som ochotná stráviť ani okamih svojho života čľapkaním sa vo svojom smútku a sama sa postarám o vlastnú záchranu. Myslím, že som sa pozviechala na poslednú chvíľu. Problém bol v tom, že som sa ako obyčajne do všetkého púšťala živelne a odrazu som sa ocitla v úzkych, nevedela som, čo si počať. Útek neprichádzal do úvahy.

V okamihu, keď som sa rozhodla vstať z pokrčenej a zaprášenej batožiny a konať, takmer som zhodila ponáhľajúceho sa muža. Zdalo sa mi, akoby z toho chodníka vyrástol rovnou predou mnou. Bol vysoký, tmavovlasý, vyzeral ako Talian.

„Prepáčte! Sorry! Scusi!“ vychĺpila som zo seba ospravedlnenie vo všetkých troch rečiach, ktoré ovládam, dúfajúc v úspech aspoň jedinej.

„To je v poriadku!“ odpovedal muž nečakane.

Slovák? Nezmohla som sa od prekvapenia ani na chabý úsmev. Zdalo sa, že je na tom podobne.

„Počuť rodný jazyk na tomto kúsku zeme sa rovná takmer zázraku,“ usmial sa a zvedavo si ma premeral ponad plece. Niečo na ňom si priam vyžadovalo úctu. Keď sa za tvárou otočil aj zvyšok tela, zbadala som pod opáleným krkom biely kolárik.

„Fiha, bola som presvedčená, že tu budem široko – ďaleko jediná Slovenka,“ zamumlala som hypnotizovaná úzkym

bielym prúžkom. Pripomenul mi naše babské debaty pri piatkovom poháriku vína na tému opačné pohlavie. Vždy končili rekapituláciou, že všetci krásni a dokonalí chlapi milujú buď Boha, iných mužov, alebo sú beznádejne zadaní, a tým na svetelné roky vzdialení našim horúcim náručiam.

„Potrebuješ poradiť alebo niekam odviezť?“ ponúkol sa s nenúteným záujmom napriek tomu, že mal skutočne naponáhlo.

„Nie som proti, otče, aj keď sama nemám jasno, čo tu v skutočnosti robím,“ snažila som sa o spontánnu konverzáciu ešte stále pod vplyvom neodbytných spomienok.

„Prosím, nehovor mi otče, som Filip. Naozaj veľmi rád poradím, možno aj pomôžem,“ hádzal mi celkom otvorene záchranné koleso. Pozorne som si ho premerala a s úžasom som prišla na to, koho mi pripomína. Nielen menom, ale aj zjavom. Stál pred mnou takmer dokonalý dvojník herca Filipa Tůmu, ba ešte o niečo príťažlivejší.

„Tak to si mi potom spadol rovno z neba,“ prehovorila som rýchlo, aby si nevšimol, ako prekvapene naňho zízam. Zachytila som jeho úsmev. Ocenil moje tykanie.

„Kam to bude?“ Váhavo postával a čakal, kým sa rozhodnem.

„Nemám predstavu, ale teraz by som dala čokoľvek za šálku kávy,“ povedala som unaveným, ale radostným tónom. Znova sa potvrdilo, že krajanovia sa ďaleko od domova stávajú takmer príbuznými, aj keď sa nikdy predtým nevideli. Veď za normálnych okolností by sme sa ani nemali šancu spoznať. Lenže, čo sú „normálne okolnosti“?

Môj nový známy sa zohol pre batožinu a dal sa do pohybu. Kým sa naše kroky synchronizovali s vlastnými myšlienkami, presúvali sme sa v tieni paliem k postave, ktorá veselo

gestikulovala na celú šírku chodníka a vysielala k nám srdečné úsmevy.

„Prišiel som vyzdvihnúť priateľa. Vracia sa z Talianska. Neďaleko má vlastný penzión a som presvedčený, že sa tam nájde dobré ristretto,“ hovoril to žoviálne, akoby na letisko prišiel vyzdvihnúť mňa.

Duša mi radosťou zvýskla, za tie slová by som ho vyobúbala. O niekoľko minút sa už vítal s guľatým mužom chrliacim bez prestania prívaly necenzúrovaných dojmov. Filip pokynul hlavou a jeho spoločník na mňa zaujato upriamil pozornosť. Keď sa ku mne priblížili, z Talianových úst v okrúhlejšej tvári sa ozvalo: „Starý Roberto je potešený, že môže byť užitočný takej pôvabnej dáme.“ Rozprával o sebe v tretej osobe. Filip sa nadýchol, aby mi preložil Robertovo uvítanie. Zastavila som ho a naservírovala ďalšie prekvapenie dňa.

„Ďakujem, rozumiem taliančine. Korene mojej rodiny siahajú až na Sicíliu.“ Úžas na jeho tvári vystriedal pobavený výraz. Aj Roberto sa potešil a spustil nedbajúc, či ho niekto počúva alebo nie:

„Sme zvyknutí navzájom si pomáhať v nádeji, že domorodí obyvatelia už zabudli, s akým zámerom sem naši krajanovia pôvodne prišli.“

Viac si ma nevšímali a ja som im za ten kúsok súkromia bola vďačná. Mala som čas premýšľať o udalostiach, ktoré ma priviedli na toto miesto, ale aj o tých, ktoré sa práve spustili.

Cesta z letiska trvala ledva hodinu a napriek tomu, že som smer vôbec nevnímala, dvere džípu som za sebou zatvárala v neporovnateľne lepšej nálade. Spomienky som nenechala nastúpiť spolu s nami. Veď ony si i tak nájdu ku mne cestu v tú najnevhodnejšiu chvíľu. Tým som si bola viac než istá. Toto stretnutie bolo pre mňa dobrým znamením. Roberto

nás zaviedol do miestnosti ničím nepripomínajúcej kaviareň. Bola to skôr väčšia rodinná obývacia izba. Všetko malo svoje miesto, vkus majiteľov bol ohromujúci a prejavoval sa v každom detaile. Do miestnosti vplávala nežná červenovlasá dievčina a niesla voňavú kávu. Bol to Roberto v mladšom ženskom vydaní. Zapletené dlhokánske žiarivé vrkoče jej lemovali tvár, na ktorej slnko nemilosrdne vyťahalo pehy. Zvláštne, ale nepôsobilo to vôbec rušivo, práve naopak. Zdalo sa, akoby do miestnosti vstúpila keltská bohyňa Kordélia.

„Odkedy sa žena rozhodla vrátiť do Talianska, Anna mi pomáha s penziónom a myslím, že je na to ako stvorená,“ predstavil Roberto svoju dcéru s hrdosťou v hlase, zatiaľ čo si do kávy sypal tony cukru. Zbadal môj prekvapený výraz a začal sa ospravedlňovať: „Toto je moja jediná neresť po tom, čo som prestal s cigarami a miestnym likérom ombiké.“

Vypil kávu na dúšok, ospravedlnil sa a zmizol náhlivo za dverami do obytnej časti domu. Filip si prezeral obsah škatule od Roberta a črty jeho tváre nadobúdali výraz spokojnosti.

„Čo ťa sem vlastne priviedlo, Kristína?“ Bolo mu jasné, že som neprišla ako obyčajná turistka. Neznelo to ako obťažovanie, skôr ako snaha pochopiť, čo robí Slovenka sama uprostred tajuplnej Afriky. Vybavila som si priateľku Elišku, plaché a neduživé žieňa, ktorá vďaka svojej porcelánovej pokožke vyzerala ako aristokratka z viktoriánskeho Anglicka. Veru, tuším jej rodina v Prahe má naozaj modrú krv a nekonečné siete známostí. Vďaka nim som bola teraz čerstvou držiteľkou víz. Ba čo viac, môj diár sa hmýril užitočnými adresami a telefonickými kontaktmi na jej priateľov, známych a príbuzných. Ľudí, ktorí vymenili pohodlie domova za dobrodružstvo poľovačky v tejto tajuplnej krajine. Je fakt, že vraždenie zvierat mi bolo vždy proti srsti, ale kontakty som si odložila pre prípad krajnej núdze.

„Nemám jasný cieľ...“ váhavo som odpovedala a nebolo to klamstvo. Dňom, keď som osamela, sa môj život prevrátil naruby. Priatelia, ktorí mali trpezlivosť a prečkali so mnou moje temné obdobie, mi odporúčali vypadnúť z mesta i z krajiny. Čudovali by sa, keby vedeli, že som sa prepadla takmer na opačnú stranu zemegule. Musela som odísť niekam, kde by som opäť neuviazla v minulosti a spomienkach. Dostatočne ďaleko od melanchólie z prázdneho priestoru a dní.

„A ty?“ skôr zo zvyku ako zo zvedavosti som vrátila otázku.

Zbadala som výstražnú vrásku na mladom čele, kým ma jeho pohľad prebodával skrz naskrz. Chystala som sa obrátiť rozhovor iným smerom, ale on náhle odvetil: „Možno pre to isté čo ty“.

Nastalo ťaživé ticho. Napriek tomu som tušila, dokonca som bola presvedčená, že sa z nás stanú vynikajúci priatelia.

„Pôvodne som sem prišiel ako misionár a bývam v dedine vzdialenej asi deväť hodín cesty smerom na severozápad. Žije tam malý kmeň domorodcov, ktorí ma prijali medzi seba. Snažím sa im byť nápomocný, ako najlepšie viem. Oni ma za to nechávajú nahliadnuť do ich spôsobu života,“ rozprával oduševnene.

„To nevyzerá na naozajstnú misijnú činnosť.“

„To je fakt. Ja som im prišiel ukázať cestu pravej viery, napriek tomu učia oni mňa,“ zatváril sa, akoby ho toto odhalenie náhle prekvapilo.

Ani sme nezbadali, kedy vošiel Roberto.

„Izba je pripravená. Môžete si urobiť pohodlie, večerať budeme o siedmej.“

Narýchlo som pozdravila prítomných a nedočkavo som sa rútila po schodoch.

Komôrka bola rovnako útulná ako jedáleň na prízemí. Zariadenie, doplnky a všetky detaily boli ladené v teplom talianskom vidieckom štýle. Nebola veľká, ale nič v nej nechýbalo. Okná boli otvorené dokorán, zahalené do štvorčiekovaných farebných zácloniek. Bránili hmyzu a horúčave vniknúť dnu, pritom zabezpečovali dostatočnú ventiláciu. Aj posteľ bola oblečená do obliečok ušitých z podobnej látky ladiacej s farbou zácloniek a obrusom na okrúhlom stole. Dokonalé pohodlie dotvárali dve pohodlné prútené kreslá. Dokonca aj tienidlo nočnej lampy pri posteli malo rovnaký motív. Nad stolom sa hompálala bambusová zvonkohra. Ťukla som do nej prstom, aby som zistila, aký vydáva zvuk, a zatvorila na chvíľu oči. Bolo to ako oáza uprostred neznámej, mätúcej krajiny. Dôležitá bola vedľajšia maličká miestnosť so záchodom a sprchovacím kútom. Útok na ňu bol rýchly. Ledva som zo seba postŕhala oblečenie, nechala som na seba dopadať lenivý prúd vlažnej vody, ktorý sa postaral okrem prachu aj o posledné zvyšky úzkosti. Jediné, čo som teraz potrebovala, bol spánok. Bolo mi jasné, že o siedmej bude Robertova spoločnosť večerať bezo mňa.

Keď som sa prebudila, slnko nemilosrdne útočilo na nežné záclonky v okne a horúčava vlnila okolitý vzduch. Prebrala som sa prepotená netušiac, ako dlho trval bezsenný spánok, ale cítila som sa mimoriadne svieža a plná sily naštartovať nový život. Odpočinok odniesol spolu s únavou aj všetky obavy z toho, čo môže prísť a bezpochyby príde. Priala som si, aby bol Filip ešte stále tu.

„Kristína, dúfam, že neodmietnete pozvanie na obed. Predpokladám, že ste si dokonale oddýchlí.“ Roberto ma pobaveno pozoroval, ako schádzam po schodoch oblečená do ležérnych ľanových nohavíc pieskovej farby, bielej gázovej

košeľe s krátkymi rukávami, obopínajúcej ešte stále štíhlu postavu. Na nohách ľahké športové tenisky Reebok, v afríkánčine „gazela“, niesli veľavravnný názov pre spôsob chôdze a predovšetkým prostredie. Nemohla som si nevšimnúť, ako na mojej postave spočinulo niekoľko pohľadov. Nepatrím k typu žien, ktoré zastavujú svojou prítomnosťou premávku uprostred rušného dňa, ale páčilo sa mi aj to, čím ma príroda obdarovala. Zamávala som sympatickej Anne na pozdrav a sledovala Robertovu spoločnosť pri stole.

„S radosťou, ale najprv by som si dala pohár vody.“ Mľaskla som jazykom o vyprahnuté podnebie, akoby som chcela odlepiť papuču z linolea oprskaného sladkou lepkavou hmotou.

„Môžem odporúčať výborný osviežujúci nápoj? Budete prekvapená jeho účinkami. Miestni ho od nepamäti pripravujú z maruly, ktorú by som ja uprednostňoval v podobe príjemného likéru. Doplnil som recept o vlastné prísady, možno si ho dám patentovať. Napokon zistíte, že je dobrý aj ako vnútorný dezodorant,“ živo sa rozhovoril počas miešania svojho tekutého zázraku. Nápoj mal zvláštnu, trpkú chuť a bol mimoriadne osviežujúci. O chvíľu už po smäde nebolo ani stopy. Neskôr som na vlastnej koži preverila jeho priaznivý účinok proti poteniu, dokonca som po ňom aj vyhladla. S tým hladom som si nebola na sto percent istá vzhľadom na nekončné hodiny, ktoré prešli, odkedy som naposledy jedla.

Pohľadom som prechádzala po miestnosti a hľadala pár známych, modrých očí. Márne.

Roberto pochopil moje rozpaky. „Filip sa rozlúčil zavčasu,“ vysvetlil mi.

Jeho spoločnosť bola príjemná a pomohla mi rýchlo aklimatizovať sa. Roberta zase tešil môj neutíchajúci záujem o poznatky a historky, ktoré mi poslúžili na dokonalé zoznámenie

sa s novým prostredím. Odporučil mi miesta hodné návštevy, pribalil k tomu spôsob prepravy a mapu, keďže som s poďakovaním odmietla jeho veľkorysú ponuku robiť mi sprievodcu. Vedela som, že by to ochotne urobil, ale tiež som si uvedomovala, že by v penzióne chýbala jeho pomocná ruka. Mne nerobilo problémy potľkať sa neznámym mestom sama a podľa nálady sa pristaviť pri prvej zaujímavosti, ktorá mi udrie do očí. Sama som rozhodovala o čase aj trase. Do Namíbie som pricestovala s vedomím, že jej hlavné mesto je známe ako jedno z najčistejších a najbezpečnejších miest Afriky. Vychádzky boli napriek podnebiu príjemné, osviežované jemným vetrikom, typickým pre toto mesto. Dokonca sa tradovalo, že jeho názov je odvodenina od slovného spojenia „veterný kút“. Miestne špeciality, ktorými som sa obdarúvala počas každej zdolávanej túry, som striedala po večeroch s Robertovou talianskou kuchyňou. Ešte šťastie, že som bola neustále v pohybe. Som presvedčená, že za iných okolností by sa na mne môj neobvyklý apetít začal dôstojne podpisovať. Dychtivo som absorbovala všetky informácie o pamiatkach a zaujímavostiach mesta, ale s pribúdajúcimi dňami sa moje nadšenie podrobovalo skúške. Napriek príjemným zážitkom a dokonalému dojmu z priateľského a srdečného správania obyvateľov ma začínala omínať aj vlastná koža.

O tri dni, keď som už mala spočítané aj listy na okolitých palmách, objavil sa Filip v penzióne. Nikdy by mi nenapadlo, že budem mať z jeho prítomnosti takú radosť. Čierne vlasy sa mu vlnili na golieri, oči farby nahnevaného mora odrážali striedavo pokoru aj nadšenie. Pokoj, ktorý z neho prýštil, sa mi vrýval pod kožu a vytváral dojem, akoby sme sa poznali odjakživa. V kombinácii šedej košeľe a kaki nohavíc vyzeral dobre. Nedalo sa nezaregistrovať, že dnes bola košeľa rozopnutá

a kolárik chýbal. Napriek jeho vyžarujúcej pohode sa mi zdal unavený a výraz tváre prezrádzal starosti.

Obdaril ma skúpyim úsmevom: „Nezdržím sa dlho, len som sa chcel uistiť, že si v poriadku a doplniť zásoby,“ odpovedal na otázku ešte skôr, ako som ju stihla sama položiť.

„Vidím na tebe, že ťa niečo trápi,“ odvážila som sa pokračovať po chvíli. Nechcela som, aby to vyznelo vtieravo, ale prepadnuté oči boli jasným signálom, že sa niečo deje.

„V osade vypukla epidémia, pravdepodobne to bude mať na svedomí znečistená voda. Potreboval by som niekoho, kto by mi pomohol zvládnuť situáciu, držať postihnutých v karanténe a ošetrovať. Lenže naši nemajú koho poslať a miestni majú z infekčných chorôb panický strach. Hlavne musím presvedčiť samotných dedinčanov, aby mi dovolili pomôcť im. Neveria naším liekom a nechajú sa liečiť iba starou liečiteľkou, jej odvarmi a čarami,“ vysypal zo seba na jeden výdych.

„Modlím sa, aby to nebola epidémia cholery. V týchto oblastiach je zriedkavá, ale po období záplav nie je úplne vylúčená.“

Bezmocnosť a únava sa na ňom dokonale vyšantili.

„Stačili by ti moje pomocné ruky?“ vyhrklo zo mňa, až ma to samu šokovalo. Nedala som to však na sebe poznať. V žiadnom prípade by som nevzala späť to, čo som raz navrhla. Na to sa vo mne počas rokov života nahromadilo priveľa hrdosti.

„Nie som žiadna lekárka, ani zdravotná sestra, ale rýchlo sa učím. Dokonca som sa ako študentka zúčastňovala súťaží Červeného kríža.“ Snažila som sa ho pobaviť a odrazu sa mi ten nápad nezdal až taký absurdný. Začala som sa tešiť, že budem niekde užitočná. Spoznám zvyky domorodcov a splním si svoje predsavzatie o hľadaní nového zmyslu života. Možno toto bol ten správny spôsob, ako začať.

„Nepozeraj sa tak na mňa... uvedomujem si, že to už bolo dávno, ale myslím, že nemáš veľmi na výber.“ Napäto som čakala, čo mi odpovie.

Filip nevyzeral vôbec prekvapený, takmer som ho začala podozrievať, že s mojou ponukou vopred počítal, alebo sa na ňu aspoň v kútiku mysle spoliehal.

„Ja neviem... vystavujem ťa veľkému riziku,“ rozpačito namietal, ale bolo jasné, že ma priveľmi prehovárať nemieni, ak sa nechce vrátiť do dediny sám. Prstami rozrušene poklepkával po stole.

„Mám za sebou očkovania proti žltej zimnici, brušnému týfusu, žltacke a dokonca aj cholere. Toto je jedna z podmienok, keď chceš vycestovať do Afriky,“ vychrlila som v snahe naštrbiť zvyšky jeho obáv.

Vybavila sa mi celá kalvária žiadania o víza, či absolvovania zdravotných prehliadok predchádzajúcich tomuto dobrodružstvu. Lekárka na infekčnom oddelení ma dokonca presviedčala až do posledného okamihu, aby som si to ešte rozmyslela. Prinútila ma zahrnúť do očkovacieho maratónu aj vakcínu proti cholere. Aby som sa zbavila nekonečných výčitiek a prehovárania, súhlasila som. Cena za istotu ma vyšla poriadne draho a termín odletu sa tým posunul o niekoľko týždňov, no teraz som bola rada, že som sa nechala prehovoriť. Náhoda?

„Tak dobre, idem do mesta zabezpečiť antibiotiká, zdravotnícky materiál, prikrývky, vodu a dezinfekciu, ty sa zatiaľ priprav na cestu. Do hodiny si ťa vyzdvihnem.“

Vstával od stola a v návale rozrušenia zabudol dopiť kávu. Už sa náhlil k dverám, keď sa prudko obrátil: „Pochopím, ak si to rozmyslíš.“

„Buď bez obáv!“ šepľala som tak, že si to skôr prečítal z pier, než začul.

Rozbehla som sa ku schodom. Nechcela som, aby ma musel čakať a strácať tým drahocenný čas. Náhlivo som sa prezliekala, vo zvláštnom tušení som si preprala použitú spodnú bielizeň a ešte mokrú som ju vložila do mikroténového vrecúška, nahádzala ju spolu s vybalenými vecami do vaku, vyprázdnila policu v kúpeľni, ešte raz som sa poobzerala po izbe, ktorá mi na chvíľu nahrádzala pohodlie domova, a zatvorila som za sebou dvere. Filip už čakal v hale a len čo ma zbadal na schodoch, pribehol, aby mi pomohol s batožinou. Rozlúčila som sa s Annou a vypýtala si od Roberta účet za ubytovanie. Nechcel o tom ani počuť. Zvlášť, keď ho priateľ oboznámil s mojou dobrovoľnou misiou. Opretý o veraje pozoroval, ako náš džíp postupne mizne za horizontom.

II.

*Misionári sa tu bez úspechu striedajú už celé desaťročia
v snahe oblieť tento polonahý národ do šiat a Kristovho
učenia.*

Cesta nemala konca, chvíľami sme sa vznášali v oblakoch prachu, potom zasa nadskakovali na kamenistej ceste, akoby z nás chcela táto krajina dušu vytriasť, či pripraviť ma o odhodlanie, ktoré sa mi rozhostilo v duši. To, čo sa nepodarilo ceste, chcel dokončiť dotieravý hmyz. Lepil sa na nepokryté, spotené kúsky tela. Napriek všetkému som nadšene a temer bez dychu pozorovala scenériu, ktorá sa mi za odmenu ponúkala počas zdolávania otvorenej krajiny. Súboj žirafích samcov, znepokojené stádo zebier, ktoré pravdepodobne zachytili pach nebezpečenstva a pustili sa do urputného behu. Na konároch staručkej akácie viselo vtáacie hniezdo. Čo hniezdo, bolo to celé sídlisko a plné hlučných obyvateľov, podchvíľou vyletujúcich za svojimi povinnosťami. V diaľke som zazrela rodinku slonov, ako sa opatrne presúva chrániac v zomknutí zvedavého potomka. Bola som svedkom hostiny hyen a supov, nazývaných domorodým obyvateľstvom – púštna kafiléria. Až keď sa auto začalo brodiť jemným prachom, Filip ma upozornil, že onedlho budeme na mieste. Natriasanie v džípe bolo únavné, horúce slnko sa mi snažilo vysať spolu s tekutinami aj posledné zvyšky síl. Filip si bol vedomý nebezpečenstva a nástrah, ktoré mohli číhať na každom kilometri. Opatrne hodnotil každý kúsok cesty, zvlášť na poslednom úseku bol napätý a nemal najmenšiu chuť na rozhovory. Uvidela som

v diaľke prvé obydlia a okamžite mi bolo jasné, kam ma to vlastne priviezol. Zbadal úžas v mojich očiach:

„Asi by som ti mal objasniť, kde si sa to ocitla. Si medzi obyvateľmi kmeňa Himbov ako hosť, nie ako obyčajný zvedavý turista. Uprostred ľudí, ktorí sa nenechali ovplyvniť a zmeniť civilizáciou. Ba ani horlivými misionármi, ktorí sa tu striedajú bez úspechu už celé desaťročia v snahe obliecť tento polonahý národ do šiat a Kristovho učenia. Himbovia sú obklopení kamennou pustatinou, ktorá sa po období dažďov zazelená a dáva im šancu usadiť sa na potrebný čas, kým ich stádam postačujú okolité pastviny. Sú zvyknutí žiť v takmer vyprahnutej divočine, deliť sa o ňu s divou zverou a dodržiavať rovnováhu medzi životom a smrťou,“ rozprával mi so zvláštnou nehou.

„Ako sa dorozumievate?“ zaujímalo ma to, odkedy sme sa vybrali na cestu.

„S náčelníkom väčšinou po taliansky, jazykom misionárov, ktorí tu boli dávno predtým mnou. Popritom som sa trochu naučil ich reč, ale nie je to nič výnimočné.“

Filip zamieril autom priamo po vyšliapanej príjazdovej ceste k prístrešku, kde bol už z diaľky pozorovateľný čulý ruch. Len čo zaregistrovali príchod auta, vybehol mu naproti asi desaťročný chlapec. Na vyholenej hlave sa mu hojdal napevno zapletený vrkoč. V usmiatej chlapčenskej tvári žiaril radostný úsmev odhaľujúci chýbajúce spodné rezáky. Bosými nohami poskakoval po prašnom chodníku, zmesi piesku a kravského hnoja. Za hlasného kotkodákania sa mu z cesty uhýbali perličky, rovnaké, aké sa prechádzajú aj po našom vidieku.

„Ebo!“ zavolať si ho Filip a podával mu veľkú škatuľu. Kývnutím naznačil, ktorým smerom ju má odniesť. Chlapcova tvár žiarila úsmevom, dokonca aj oči sa mu smiali. Na krku sa mu hompálala široká kruhová ozdoba s protizávažím na

chrbte, zápästia mu zdobili dva rady zelených náramkov. Okolo bokov mal zapletený opasok, uchytávajúci pás jemne opracovanej kože, jediné oblečenie jeho nositeľa. Ebo bez otáľania utekal s krabicou k jednej z chatrčí, sprevádzaný hysterickým vreskotom sliepky, ktorá sa mu priplietla pod nohy.

Medzitým som si všimla nehybne stojaceho starého muža, ako si ma so záujmom prezerá. Stál pred chatrčou odlišujúcou sa od ostatných. Všetky obydlia boli postavené v nepravidelnom veľikánskom kruhu a od otvorenej krajiny ich delila a chránila ohrada z konárov, nahusto zabodnutých do tvrdej zeme a poprepletaných navzájom tak pevne, ako to len bolo možné. Chatrče boli kužeľovitého tvaru, vyrobené z podobných prepletaných konárov a palmových listov, oblepené blatom a kravským lajnom. Obydlie starca bolo natreté na bielo, po jeho obvode boli ornamenty a rôzne predmety, čím vyjadrovalo vážnosť jeho majiteľa. Malo kužeľovitú strechu, rovnako prepletanú konármi a pokrytú kukuričným šúpolím. Niekoľko metrov pred chatrčou horel oheň. „Zapaľujú ho na úsvite prvého dňa usadenia sa na vybranom mieste. Najstaršia žena z kmeňa má jedinú starosť – udržiavať ho dňom aj nocou, aby nevyhasol,“ začal mi vysvetľovať Filip, všímajúc si smer môjho pohľadu. „Pri ňom sa odohrávajú dôležité obrady, slávnosti a prijímajú rozhodnutia. Prostredníctvom ohňa sa náčelník kmeňa kontaktuje s dušami mŕtvych predkov, neustále prítomných v ich každodennom živote, a žiada ich o pomoc alebo im vzdáva vďaku za ochranu,“ dokončil a vykročil smerom k starcovi. Nešiel priamo, blížil sa k nemu z jednej strany, akoby nechcel pretnúť spojnicu medzi ním a ohňom. Kľakol si po náčelníkovej lavičke a ticho sa s ním rozprával. Zo starca vyžaroval pokoj a po celý čas zo mňa nespustil oči. Neprežrádzali odmietanie, chápavo ma objímali a vítali ako člena rodiny po čase dlhej neprítomnosti.